

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే ఉత్తరకాండే

॥ ద్వావింశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ ద్వావింశః సర్గః ॥

యమరావణయోర్యుద్ధం యమేన రావణవధార్థముత్థాపితస్య
కాలదండస్య బ్రహ్మణ ఆజ్ఞయా నివర్తనం విజయినో రావణస్య
యమలోకాత్ ప్రస్థానం చ

స తస్య తు మహానాదం శ్రుత్వా వైవస్వతః ప్రభుః |
శత్రుం విజయినం మేనే స్వబలస్య చ సంక్షయం || 7.22.1 ||

స హి యోధాన్ హతాన్ మత్వా క్రోధసంరక్తలోచనః |
అబ్రవీత్ త్వరితః సూతం రథో మే ఉపనీయతాం || 7.22.2 ||

తస్య సూతస్తదా దివ్యముపస్థాప్య మహారథం |
స్థితః స చ మహాతేజా అధ్యారోహత తం రథం || 7.22.3 ||

ప్రాసముద్గరహస్తశ్చ మృత్యుస్తస్యాగ్రతః స్థితః |
యేన సంక్షిప్యతే సర్వం త్రైలోక్యమిదమవ్యయం || 7.22.4 ||

కాలదండస్తు పార్శ్వస్థో మూర్తిమానస్య చాభవత్ |
యమప్రహరణం దివ్యం తేజసా జ్వలదగ్నివత్ || 7.22.5 ||

తస్య పార్శ్వేషు నిచ్చిద్రాః కాలపాశాః ప్రతిష్ఠితాః |
పావకస్పర్శసంకాశః స్థితో మూర్తశ్చ ముద్గరః || 7.22.6 ||

తతో లోకత్రయం క్షుభ్ధమకంపంత దివౌకసః |
కాలం దృష్ట్వా తథా క్రుద్ధం సర్వలోకభయావహం || 7.22.7 ||

తతస్త్వచోదయత్ సూతస్తానశ్వాన్ రుచిరప్రభాన్ |
ప్రయయౌ భీమసన్నాదో యత్ర రక్షపతిః స్థితః || 7.22.8 ||

ముహూర్తేన యమం తే తు హయా హరిహయోపమాః |
ప్రాపయన్ మనసస్తుల్యా యత్ర తత్ ప్రస్తుతం రణం || 7.22.9 ||

దృష్ట్వా తథైవ వికృతం రథం మృత్యుసమన్వితం |
సచివా రాక్షసేంద్రస్య సహసా విప్రదుద్రువుః || 7.22.10 ||

లఘుసత్త్వతయా తే హి నష్టసంజ్ఞా భయార్దితాః |
నేహ యోద్ధం సమర్థాః స్మ ఇత్యుక్త్వా ప్రయయుర్దిశః || 7.22.11 ||

స తు తం తాదృశం దృష్ట్వా రథం లోకభయావహం |
నాక్షభ్యత దశగ్రీవో న చాపి భయమావిశత్ || 7.22.12 ||

స తు రావణమాసాద్య వ్యసృజచ్ఛక్తితోమరాన్ |
యమో మర్మాణి సంక్రుద్ధో రావణస్య న్యకృంతత || 7.22.13 ||

రావణస్తు తతః స్వస్థః శరవర్షం ముమోచ హ |
తస్మిన్ వైవస్వతరథే తోయవర్షమివాంబుదః || 7.22.14 ||

తతో మహాశక్తిశఙ్ఖైః పాత్యమానైర్మహోరసి |
నాశక్నోత్ ప్రతికర్తుం స రాక్షసః శల్యపీడితః || 7.22.15 ||

ఏవం నానాప్రహరణైర్యమేనామిత్రకర్షిణా |
సప్తరాత్రం కృతః సంఖ్యే విసంజ్ఞో విముఖో రిపుః || 7.22.16 ||

తదాఽఽసీత్ తుములం యుద్ధం యమరాక్షసయోర్ద్వయోః |
జయమాకాంక్షతోర్ద్విర సమరేష్వనివర్తినోః || 7.22.17 ||

తతో దేవాః సగంధర్వాః సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః |
ప్రజాపతిం పురస్కృత్య సమేతాస్తద్రణాజిరే || 7.22.18 ||

సంవర్త ఇవ లోకానాం యుధ్యతోరభవత్ తదా |
రాక్షసానాం చ ముఖ్యస్య ప్రేతానామీశ్వరస్య చ || 7.22.19 ||

రాక్షసేంద్రోఽపి విస్ఫార్య చాపమింద్రాశనిప్రభం |
నిరంతరమివాకాశం కుర్వన్ బాణాంస్తతోఽసృజత్ || 7.22.20 ||

మృత్యుం చతుర్భిర్విశిఖైః సూతం సప్తభిరార్దయత్ |
యమం శతసహస్రేణ శీఘ్రం మర్మస్వతాడయత్ || 7.22.21 ||

తతః క్రుద్ధస్య వదనాద్ యమస్య సమజాయత |
జ్వాలామాలీ సనిఃశ్వాసః సధూమః కోపపావకః || 7.22.22 ||

తదాశ్చర్యమథో దృష్ట్వా దేవదానవసన్నిధౌ |
ప్రహర్షితౌ సుసంరబ్ధౌ మృత్యుకాలౌ బభూవతుః || 7.22.23 ||

తతో మృత్యుః క్రుద్ధతరో వైవస్వతమభాషత |
ముంచ మాం సమరే యావద్ధన్మీమం పాపరాక్షసం || 7.22.24 ||

నైషా రక్షో భవేదద్య మర్యాదా హి నిసర్గతః |
హిరణ్యకశిపుః శ్రీమాన్ నముచిః శంబరస్తథా || 7.22.25 ||

నిసందిర్ధూమకేతుశ్చ బలిర్వైరోచనోఽపి చ |
శంభుర్దైత్యో మహారాజో వృత్రో బాణస్తథైవ చ || 7.22.26 ||

రాజర్షయః శాస్త్రవిదో గంధర్వాః సమహోరగాః |
ఋషయః పన్నగా దైత్యా యక్షాశ్చ హ్యప్సరోగణాః || 7.22.27 ||

యుగాంతపరివర్తే చ పృథివీ సమహార్ణవా |
క్షయం నీతా మహారాజ సపర్వతసరిద్రుమా || 7.22.28 ||

ఏతే చాన్యే చ బహవో బలవంతో దురాసదాః |
వినిపన్నా మయా దృష్టాః కిముతాయం నిశాచరః || 7.22.29 ||

ముంచ మాం సాధు ధర్మజ్ఞ యావదేనం నిహన్మ్యహం |
నహి కశ్చిన్మయా దృష్టో బలవానపి జీవతి || 7.22.30 ||

బలం మమ న ఖల్వేతన్మర్యాదైషా నిసర్గతః |
స దృష్టో న మయా కాల ముహూర్తమపి జీవతి || 7.22.31 ||

తస్యైవం వచనం శ్రుత్వా ధర్మరాజః ప్రతాపవాన్ |
అబ్రవీత్ తత్ర తం మృత్యుం త్వం తిష్ఠేనం నిహన్మ్యహం || 7.22.32 ||

తతః సంరక్తనయనః క్రుద్ధో వైవస్వతః ప్రభుః |
కాలదండమమోఘం తు తోలయామాస పాణినా || 7.22.33 ||

యస్య పార్శ్వేషు నిహితాః కాలపాశాః ప్రతిష్ఠితాః |
పావకాశనిసంకాశో ముద్గరో మూర్తిమాన్ స్థితః || 7.22.34 ||

దర్శనాదేవ యః ప్రాణాన్ ప్రాణినామపి కర్షతి |
కిం పునః స్పృశమానస్య పాత్యమానస్య వా పునః || 7.22.35 ||

స జ్వాలాపరివారస్తు నిర్దహన్నివ రాక్షసం |
తేన స్పృష్టో బలవతా మహాప్రహరణోఽస్ఫురత్ || 7.22.36 ||

తతో విదుద్రువుః సర్వే తస్మాత్ తస్మా రణాజిరే |
సురాశ్చ క్షుభితాః సర్వే దృష్ట్వా దండోద్యతం యమం || 7.22.37 ||

తస్మిన్ ప్రహర్తుకామే తు యమే దండేన రావణం |
యమం పితామహాః సాక్షాద్ దర్శయిత్వేదమబ్రవీత్ || 7.22.38 ||

వైవస్వత మహాబాహో న ఖల్వమితవిక్రమ |
న హంతవ్యస్త్యయైతేన దండేనైష నిశాచరః || 7.22.39 ||

వరః ఖలు మయైతస్మై దత్తస్త్రిదశపుంగవ |
స త్వయా నాన్మృతః కార్యో యన్మయా వ్యాహృతం వచః || 7.22.40 ||

యో హి మామనృతం కుర్యాద్ దేవో వా మానుషోఽపి వా |
త్రైలోక్యమనృతం తేన కృతం స్యాన్నాత్ర సంశయః || 7.22.41 ||

క్రుద్ధేన విప్రముక్తోఽయం నిర్విశేషం ప్రియాప్రియే |
ప్రజాః సంహరతే రౌద్రో లోకత్రయభయావహః || 7.22.42 ||

అమోఘా హ్యేష సర్వేషాం ప్రాణినామమితప్రభః |
కాలదండో మయా సృష్టః పూర్వం మృత్యుపురస్కృతః || 7.22.43 ||

తన్న ఖల్వేష తే సౌమ్య పాత్యో రావణమూర్ధని |
నహ్యస్మిన్ పతితే కశ్చిన్ముహూర్తమపి జీవతి || 7.22.44 ||

యది హ్యస్మిన్ నిపతితే న మ్రియేతైష రాక్షసః |
మ్రియతే వా దశగ్రీవస్తదాప్యభయతోఽనృతం || 7.22.45 ||

తన్నివర్తయ లంకేశాద్ దండమేతం సముద్యతం |
సత్యం చ మాం కురుష్వాద్య లోకాంస్త్యం యద్యవేక్షసే || 7.22.46 ||

ఏవముక్తస్తు ధర్మాత్మా ప్రత్యువాచ యమస్తదా |
ఏష వ్యావర్తితో దండః ప్రభవిష్ణుర్హి నో భవాన్ || 7.22.47 ||

కిం త్వదానీం మయా శక్యం కర్తుం రణగతేన హి |
న మయా యద్యయం శక్యో హంతుం వరపురస్కృతః || 7.22.48 ||

ఏష తస్మాత్ ప్రణశ్యామి దర్శనాదస్య రక్షసః |
ఇత్యుక్త్వా సరథః సాశ్వస్తత్రైవాంతరధీయత || 7.22.49 ||

దశగ్రీవస్తు తం జిత్యా నామ విశ్రావ్య చాత్మనః |
ఆరుహ్య పుష్పకం భూయో నిష్క్రాంతో యమసాదనాత్ || 7.22.50 ||

స తు వైవస్వతో దేవైః సహ బ్రహ్మపురోగమైః |
జగామ త్రిదివం హృష్టో నారదశ్చ మహామునిః || 7.22.51 ||

॥ ఇత్యార్ణే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ద్వావింశః సర్గః ॥